

Sedimentmanagement: op weg naar een schone haven

Rotterdam, een duurzaam schone haven

Het Rotterdamse haven- en industriecomplex dankt zijn internationaal vooraanstaande positie voor een belangrijk deel aan zijn geografische ligging: aan de Noordzee en de monding van Rijn en Maas. Door eb en vloed stromen jaarlijks miljoenen kubieke meters zand en slib (sediment) in en uit de haven. De Rijn en de Maas voegen daar vanuit het achterland nog een aanzienlijke hoeveelheid aan toe. Door de sterke afname van de stroomsnelheid in de monding van de rivier, bezinkt veel van dit aangevoerde sediment op de rivierbodem en in de havenbekkens. Zonder baggeren zou de haven binnen de kortste keren dicht slibben. Om de vrije doorgang voor het scheepvaartverkeer te waarborgen, wordt er continu gebaggerd. Jaarlijks komt circa 20 miljoen kubieke meter baggerspecie boven water. Dit gebeurt in opdracht van de beheerders van het havengebied en de rivier: het Havenbedrijf Rotterdam N.V. (HbR) en Rijkswaterstaat Zuid-Holland. Het merendeel hiervan gaat (terug) naar zee. Ondanks alle maatregelen is er momenteel nog circa anderhalf miljoen kubieke meter baggerspecie per jaar verontreinigd. Dit wordt geborgen in een speciaal opslagdepot: de Slufter op de Maasvlakte.

Het HbR streeft ernaar dat in 2015 alle baggerspecie zo schoon is dat het naar zee kan of geschikt is voor hergebruik. Bronaanpak en sedimentmanagement zijn de peilers van dit beleid.

Bronaanpak

Het beleid van het HbR is erop gericht dat probleemstoffen bij de bron worden aangepakt. Onder het motto 'de vervuiler betaalt' zocht de gemeente Rotterdam begin jaren tachtig naar de vervuilers van de baggerspecie. De aandacht ging daarbij uit naar de industrie langs de Rijn, de zogenaamde 'puntlozers'. Deze aanpak heeft geleid tot een aanzienlijke afname van directe lozingen. Het Project Onderzoek Rijn (POR) heeft jaren lang symbool gestaan voor de Rotterdamse aanpak ter verbetering van het havenmilieu. Met alle grote industrieën zijn afspraken gemaakt voor verregaande reducties van hun lozingen. En met succes! Dit betekende een belangrijke impuls voor de kwaliteit van het Rijnwater en daarmee voor de kwaliteit van de waterbodem in het Rotterdamse havengebied.

In 2000 begon het Havenbedrijf het vervolgproject POR II. Uit dit onderzoek blijkt dat diffuse bronnen de verdere kwaliteitsverbetering van de baggerspecie in de weg staan. Het gaat dan bijvoorbeeld om de uitstoot van auto's en andere emissies die vanuit de atmosfeer in de Rijn terechtkomen.

Via grondwater en verharde oppervlakken in stedelijke gebieden komen verontreinigingen ook nog onverminderd in de Rijn terecht.

Als afronding van POR II is in 2004 onderzoek verricht naar de zogenoemde altlasten in de Rijn. Dit zijn historische verontreinigde sedimenten die langzaam in het stroomgebied vrijkomen. De conclusie is dat deze altlasten een belangrijke bron van verontreiniging voor de Rijn vormen. Bovendien komt door de verandering van het klimaat vaker hoog water voor en juist dan zorgt dit 'oud vuil' voor een extra belasting voor Rijn en haven.

Sedimentmanagement

Ongeveer de helft van het sediment uit de Rijn dat Rotterdam bereikt, bezinkt in de haven. De rest komt rechtstreeks in zee terecht. Dit onderstreept de noodzaak om de Rijn en Noordzee als één continu systeem te beschouwen. Het HbR is niet in de positie de problematiek rond sedimentmanagement in de hele Rijn in haar eentje op te lossen. Het is nodig dat de Rijnsoeverstaten - verenigd in de Internationale Commissie ter bescherming van de Rijn - een overkoepelend Sediment Management Plan met maatregelen opstellen. Dit moet leiden tot verantwoord sedimentmanagement in de Rijn met een juiste inschatting van de risico's van verontreiniging voor onder andere de Rotterdamse haven. De verontreinigde sedimentlocaties in de Rijn die een risico vormen moeten lokaal worden aangepakt. Doen de Rijnsoeverstaten dit niet, dan dragen ze bij aan een diffuse verspreiding van verontreiniging in het stroomgebied en de Noordzee. Dat heeft ook negatieve gevolgen voor de kwaliteit van de waterbodem in de Rotterdamse haven. Het HbR volgt de ontwikkelingen rondom de Europese Kaderrichtlijn Water actief. Brussel heeft deze richtlijn eind 2000 vastgesteld. De richtlijn beoogt voor alle EU lidstaten het water- en daarmee ook het waterbodembeleid te harmoniseren. Het HbR vindt dat sediment en de relatie tussen stroomgebieden en ontvangende kustsystemen een plaats horen te krijgen op de Europese agenda. Samenwerking met relevante organisaties vormt daarbij een uitgangspunt. Een voorbeeld hiervan is de oprichting van het Europese Sediment Netwerk (SedNet). Het HbR stond in 2001 aan de basis van SedNet.

Informatie

Havenbedrijf Rotterdam N.V.
Postbus 6622
3002 AP Rotterdam
T (010) - 252 11 11
F (010) - 252 11 00
info@portofrotterdam.com
www.portofrotterdam.com